

Daniel Gotthilf Moldenhauer

**Oratio Qua Andreae Petro Comiti De Bernstorff In Auditorio Regiae Universitatis
Havniensis Superiori Die XXIV Martii**

Havniae: Schultz, 1798

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn74387563X>

Druck Freier Zugang

ORATIO
QUA
ANDREAE PETRO
COMITI
DE BERNSTORFF

IN AUDITORIO REGIAE UNIVERSITATIS
HAVNIENSIS SUPERIORI

DIE XXIV MARTII

PARENTAVIT

D. G. MOLDENHAWER.

HAVNIAE MDCCXCVIII.
TYPIS DIRECTORIS JOHANNIS FRIDERICI SCHULTZ,
AULAE ET UNIVERSITATIS TYPOGRAPHI.

OPUSCULUM

PHYSICAE

COMMITTENTIS

PHYSICIS

IN ACADEMIA REGIA UNIVERSITATIS

FRANCOBURGENSIS

DIE XXIV MARTII

ANNO

MDCCLXXV

HABUERE

PHYSICIS

PHYSICIS

VIRO ILLUSTRISSIMO
JOACHIMO GODSCHE
COMITI
DE MOLTKE

EQUITI ORDINIS ELEPHANTINI

REGIS A CONSILIIIS INTIMIS

&c. &c.

VIRO ILLUSTRISSIMO

JOACHIMO GODSCHE

COMITI

DE MOLTKE

EQUITI ORDINIS ELEPHANTINI

REGIS A CONSILIIS INTIMIS

8c. 8c.

Eccei alteri, quam **TIBI**, Comes Illustrissime, hanc orationem nuncupem, quam **TUAM** appellare non uno nomine licet? Quum **TUA** auctoritas me publici luctus et desiderii interpretem excitasset, malui infacundus quam ingratus videri. Vici metum, ne minutae vocis culpa tanti Viri laudes detererem, quum ad officii debiti cogitationem spes illa accederet, fore ut vires mihi adderet pia reverentia et amor virtutum, ad quarum contemplationem propius admitti mihi contigerat. Quin novum **TUAE** erga me benevolentiae cumulum adjecisti, dum consilio suafuque **Tuo** provideres, ne, quam alii ex interdum inopia, ipse ex dicendorum copia difficultatem paterer. Fuit ea oratoris felicitas, ut illa sentiret ac diceret, quae prior feras **Tu**, cui per triginta annorum spatium tot publicae privataeque necessitudines cum utroque

BERNSTORFFIO intercesserant, quique AN-
DREAM PETRUM tam intima et fida, quam an-
tiqua consuetudine et familiaritate devinctum habue-
ras. Proinde, quod in adumbranda Viri immortalis
effigie audientium benignitatem expertus sim, de-
beo TIBI, qui argumenti, in quo mihi versandum
esset, delectu, ne caetera disciplicerent, effeceras.
Patere igitur, ut quod TUUM est, TIBI publice red-
dam; ex quo quidem officio meo ipse illud conse-
quar, ut honorificentissimum TUUM de me iudicium
qualicumque mei erga TE obsequii et singularis ob-
servantiae pignore coluisse videar

TIBI

COMES ILLUSTRISIME

addictissimus

D. G. MOLDENHAWER.

Quam anno superiore, Auditores, erepto his terris rebusque humanis ANDREA PETRO BERNSTORFF passus sumus jacturam, publicae calamitatis nota insignivit concors populi vox, luctus moerorque. Accepto primo nuntio discriminis, in quo tam cari capitis vita versaretur, quanta in aula, urbe, regno trepidatio! Audita tandem voce: Vixisse! quanta subito diffusa est moestitia! Omnes eodem velut ictu percussos triste defixit silentium. In civium vultu et fronte se prodidit communis, qui in animos penetraverat, dolor, in hoc uno, quod summis cum imis esset communis, nonnihil levaminis quaerens. Omnibus qui vixerit, omnibus occidisse; mox uno ore boni ingemuere. — Vix cicatricem duxerat vulnus altum animis nostris impressum, quum recrudesceret dolor, rebellaret tristi-

tia

tia ad adspectum funeris, non sumtuoso apparatu, sed spectaculo eo insignis, ut optimi Principis et populi amicum, omnium amorem et laetitiam efferri pateret. Verissimi hujus luctus nostri significationes quam cupide cognovit! quam honorifico suffragio ornavit orbis, quem laudum suarum suffragatorem et admiratorem Vir, inter praecipua aevi sui ornamenta numerandus, habuerat! At quid ego haec? cur in ista revolvor? Non ideo tanta frequentia huc conventum est, ut infandus renovetur dolor, qui, quoties sua sponte recurrit, nos vanitatis, qua res humanae laborant, acerbo sensu plenos relinquit. Quin potius facere juvat, quod solent amantes, qui eorum, a quibus aegerime abstrahebantur, imaginem revocare gestiunt, et grato cuidam in oculos transeunti errori indulgent. Pascere juvat animum recordatione praesentis quondam inter nos spirantisque virtutis, nunc quidem ex oculis sublatae, sed nulla oblivione in nobis interiturae; juvat intima ejus penetralia venerari; juvat sublime illud fastigium suspicere, ad quod se vis mentis humanae evehere queat. Sic vel tenui penicillo adumbrata imago

Viri,

Viri, cui per omnem vitam nil fuit officii cultu sanctius, stimulos admovebit ad calcandum et strenue persequendum ejus vestigiis insignitum tramitem, quo uno ad veri nominis dignitatem et excellentiam contenditur. Sic, qui esse inter nos desit, singularis, quod nobis reliquit, exempli praestantia vivos posterosque demereri perget. Sic ipse saltem quodammodo respondebo generoso consilio, quo permotus hoc parentale sollemne instituit virtutis ac meritorum BERNSTORFFII Cultor addictissimus, qui, quum eorum ex hoc loco praedicationem adhuc desiderasset, ei prae caeteris opportunum auspiciatum illum diem duxit, quo ante hos triginta septem annos ANDREAS PETRUS BERNSTORFF, ad hujus regni curas admotus, campum amplissimum nactus est, in quo se exercere ingenium posset ad summa omnia natum. Partibus, quas benevole mihi demandatas non fiducia obeundi, sed pudore recusandi suscepi, quantum potero, fungi conanti Vos, Auditores, adeste! Favete provocatae pietati hominis, ab arte minus disertis, at justa sanctae animae reverentia tacti, dum ad

B

tumu-

tumulum accedens, omnis generis floribus confertum, lapidi hos duos titulos inscribet: *Optimo Viro, Optimo Civi*. Enimvero talem se, dum viveret, moribus meritisque suis in omnium animis descriperat; talem dum delineare aggredior, spero fore ut, quae defuerint, suppleat augusta in vobismetipsis, Auditores, expressa BERNSTORFFII effigies, et quod oratio non possit, animi assequantur.

Ubi angustissimos dicendi fines verecundia ponit, tantaque se offert laudum propriarum ubertas, ut copia delectum impediatur, ecquis diverticula curet, quae sterilis illarum materies oratorem quaerere cogit? Dicaverat Nostrum uberrimo benignitatis suae proventu natura; in eo beando cum natura fortuna contenderat, sed industria cum utraque certavit. Et naturam quidem jam in corpore condendo et adornando habuerat eximie fautricem. Aderat viro principe digna proceritas et capitis honor. Frons ardua, decenter prominens altaeque mentis index; color faciei virilis; vultus apertus, liberalis, sereni decoris gravitate venerandum quid et amabile renidens; oculi
inge-

ingenio pleni et lumine amico micantes; os suave, omnibus
 responsis mandatisque gratiam concilians. Tanta in aptissima
 singularum partium dispositione concinnitas, in concinnitate
 pulcritudo et dignitas, ut in iis formandis natura artifices adhi-
 buisse manus videretur. Totus corporis habitus, dum animos
 alliciebat, reverentiam imperabat. Admirabantur personam,
 quicumque videbant; oculis eam sequebantur, mente tenebant.

Inhabitabat hoc augustum domicilium multo pulchrior ho-
 spes, mens praestantissimis naturae muneribus cumulate or-
 nata. Ingenium ei in rebus perspiciendis vividum, sagax, sub-
 tile; iudicium in discernendis acerrimum; memoria in arri-
 piendis velox, in retinendis incredibilis. Quae singulae per se
 eximiae erant dotes viresque, plus adhuc admirationis habe-
 bant perfecta omnium conspiratione atque consensu ad efficien-
 dam in rebus agendis excellentem dexteritatem atque sollertiam.
 Vigor igneus jam in puero eluxerat; qua aetate vix scintillare
 incipiunt aliorum ingenia, eo ardore se concitatum senserat,
 qui, quos urit, ultra indecorae mediocritatis angustias rapit.

Ad

Ad praeclaram et illustrem indolem accefferat diligens et severa cultura, eademque, quum nil volenti difficile esset, cum successu laeta, tum fructu multiplici in vitam reliquam benefica. Adolescentiae enim gnaviter exercitatae, juventuti laboriose transactae animum ad gravissima quaevis subeunda duratum, et in rebus seriis tractandis infatigabilem Vir, in vita negotiosa versans, debuit. Debuit ei, qua bonarum artium et litterarum subsidia sibi paravit, contentioni, quod eorum, quae scire et ad utilitatem et ad decus reipublicae intererat, nil facile eum falleret, quod ea ad manus et in promptu haberet, quod suis ubique cernere oculis posset, nec alienis egeret, et in quocunque colloquii genere conferendi scienter et argute sermonis apparatu ad miraculum paene esset instructus. Caeterum vitae actuosae didicerat, ad quam natura eum finxerat, natalium splendor invitabat, avita exempla exsuscitabant, voluntas trahebat. Hinc singularem industriam addixerat disciplinis iis, quibus civitatis tuendae, perficiendae ornandaeque rationes, consilia, praesidia continentur; alias, quae liberalem indolem decent,

decent, excoluerat, quantum ad mentem instruendam, acue-
dam rationem et ingenium perpoliendum satis esset; alias cum
gustu delibaverat. At in ipsis studiorum oblectamentis affe-
quutus ea erat, quae fedulitatis alienae, in his aetatem teren-
tis, laudem adaequent.

Quam vero benigni Numinis cura BERNSTORFFIO
providerat animi excolendi justaeque conformationis perficien-
dae disciplinam saluberrimam, sibi contigisse ipse venerabun-
dus agnovit in necessitudine vere paterna, in quam his in terris
advena a patruo (at quanto tum Viro!) receptus est. Quae
eximiis ingeniis invita Minerva imprimitur forma, ea, si forte
haesit, haud diu servatur; mox cum fastidio excussa perit.
Verum ubi magnificam speciem, quae generosis mentibus ob-
versabatur, sibi objectam cernunt; hac visa incalescunt, hanc
amplectuntur, hanc aemulari conantur. Jam illud rarum in-
ter mortales sapientiae probitatis humanitatisque exemplar in-
tuens quotidie, quam intime affici mens juvenis debuit, in qua
acerrimi sensus veri, boni, pulchri vigeant! his plenum per-

tus

tus quantopere juvari et accendi tam augustae virtutis adspectu, quae, quot documenta sui, tot invitamenta praebat! infita laudis et gloriae cupiditas quanto nunc ardore ferri debuit in studia promerendae celebritatis, quae meritorum praestantia ac diuturnitate paratur! Sed relictis his, in quibus se explicuit diserta aliorum oratio, pulcherrimam, Auditores, quam vita retulit, animi imaginem contueamur.

Contigerat Nostro mirifica virtutis indoles; at, quem in illis quoque partibus agrum habuit natura optimum, optima cultura subegit. Sata in primo aetatis vere virtus crevit cum eo et adolevit; cum flore juventutis effloruit; cum aevo affequota est maturitatem. Quin jam adultam virtutem juvenis; viridem florentemque vir annis gravis exprescit. In ipsa fervida et lubrica moribus aetate se licentiae nil sibi sumfisse; inter tot voluptatum invitantium illecebras voluptatum irritamenta sprevisse; tot lenocinantibus vitiis pectus objecisse nobili eorum contemptu munitum; se duce religione, quotquot morum innocentiae scopuli minentur, evasisse sospitem; ea cogitatio limpidis-

pidissimae oblectationis fons extitit mansitque Nostro, repenti memoriam adolescentiae his victoriis his triumphis tractatae. Curarum ei prima caeterarumque dominatrix fuit haec; bonus ut esset, ut e bono fieret melior, ut firmo rationis imperio impetum naturae subjiceret, omnisque officii ut apprime sciens, ita tenax cultor foret. E tali animi matura inductione et exercitatione congrua enata est boni sponte, alacriter, constanterque faciendi consuetudo; hinc prodiit illa singularis simplicitas morum, et in omni actione elucens excellentia; hinc et illa in toto vultu diffusa quies et serenitas, indicium animi nec illecebris pertentati, nec operosa perturbationum moderatione distracti. Nil vero jucundius, nil pulchrius animadversione amicissimae concordiae, ad quam virtutes indole dispares in pacato sinu receperat. In una sede morabantur graves et severae aptissimo vinculo junctae cum iis, quibus hominum studia et amores parantur; quae in privatae conditionis umbra nascuntur, quasque vita inter occulta sapientiae studia exacta colere amat, copulatae cernebantur cum iis,

quas

quas magna provocat atque illustrat fortuna. — In tanto animi
 robore quanta mansuetudo! in tanta normae ac morum severi-
 tate quanta judiciorum lenitas et fratribus ignoscens indulgen-
 tia! in tam animoso vigore quam sui potens rector! in tanta ani-
 mi motuum celeritate quanta in iis componendis sedulitas! ac ubi
 subito aestu, ut magna ingenia solent, efferveret, quanta se
 colligendi coercendique affectionis impetum facilitas! Ad omnes
 sensus humanos tener et mollis, sed idem integerrimus justitiae
 et aequitatis antistes. Rigidus officii debiti exactor, sed idem
 nil in alios, quod non esset in se, immo dulcior iis, quam sibi.
 Candidus suae praestantiae iudex, neque tamen sui opinione elatus,
 nec sibi connivens morum suorum inspector, nec ulli longe infe-
 riorum molestus; nemini gravis. Unius verae solidaeque vir-
 tutis admirator, et meritorum vel in hoste aestimator ut peri-
 tus sic aequus, sed idem et bonae voluntatis, cui vires defunt,
 mitis laudator. Nequitiae artium ac improbitatis, praesertim
 in publicum, acris censor et, si leges poscerent, vindex; at
 injuriae sibi illatae sedulo inscius, sponte immemor, et igno-
 scendo

scendo victor. Nec in suspicionem pronus, nec simulātor,
 sed idem cautus, suaque se circumspectione involvens. Na-
 tura verax, apertus, latebrarum fallacium expers, sed idem re-
 cessuum, fraudis ac insidiarum in aliorum animis explorator
 sine felle sagacissimus. Modestae in veritate promenda liber-
 tatis fautor tutorque, ac opinionis publicae observator atten-
 tus, sed rumorum et vocum, quas vecors audacia aut maligna
 dicacitas fundit spargitque, contemtor egregius. Nam ex se
 totus pendeat; in se ipso, quod sequeretur, habebat; ad
 ventosas ineptias inconditosque clamores suos actus flectere ne-
 scius. Mira in totius vitae cursu constantia et aequabilitas;
 placidus morum et continuus tenor; invicta moderatio utrique
 fortunae sustinendae ornandaeque par. Magnus in utraque;
 in utra major esset, dubium reliquit. In sole, in umbra, sem-
 per et ubique idem; certe rarius, quam ferre solet mortalis
 conditio; a se ipso disfidere visus est. Dignitatem non luxus
 fastusque, sed decora et nobilis simplicitas splendidior fecit;
 auctoritatem suavissimo condimento temperavit obvia comitas

C

et

et affabilitatis gratia. Mollia fandi tempora captandi, necessitas nulla; faciles aditus; patientissimae aures; blanda alloquia; benigna responsa, quae non inani verborum sono aures mulcebant, sed solido solatio animos recreabant, consilio opportuno juvabant, et, si quod petebatur, debebat negari, spei irritae molestiam verbis non arte quaesitis, sed e re ipsa natis lenibant. Et in hac sermonis et morum inaffectedata veritate sermo et mores summis ac imis accommodati. Aulicus cum aulico, cum milite miles, cum litterato litteratus, civis cum cive; omnium temporum, ingeniorum, hominumque homo.

Cum illae, quas nonnisi perstringere mihi licuit, ingenii felicissimi cultissimique dotes, tum hae concordi et stabili nexu junctae, nulloque vitiorum confinio laesae virtutes cuius, in congressum et colloquium Viri summi venienti, se absque ostentatione et fastu conspiciendas venerandasque praebebant. Enimvero exquisitiore jucunditate fruebantur ii, quibus consuetudo arctior copiam fecerat penitus introspectendi animum, in quo velut sedem suam domiciliumque fixerat humanitas, qui

gene-

generosissimis sensibus plenus nil nisi in commune profuturum, nil nisi magnum et excelsum moliebatur. Ubi amicus amico pectus aperiebat, benevolentia ipsa ex ejus ore loqui, ex ejus oculis adspicere videbatur. Ad hanc unam eum genuisse naturam, studium exercuisse, usum perfecisse crederes. Quotquot in familiarem finem cogitationes, vota et desideria effundebat, perpetuam bene cupiendi et bene faciendi quam plurimis alacritatem spirabant. Quicquid humanam conditionem in melius mutare, levare miseras, mentes ad liberaliorem cultum effingere, bene vivendi praesidia iis efficacius admoveere, quicquid novos felicitatis publicae privataeque fontes aperire posset; haec gratisima colloquiorum materies, cui immorando ejus animus ardore quodam concitabatur. Quaevis ex hoc genere egregie dicta aut facta, quivis sive Patriae, sive magnae hominum civitati eximie salutare conatus, quaevis virtutis sublimioris exempla eum voluptate, ad intimas venas et medullas penetrante, perfundebant. Eam quum ex oculis fulgentem, sermone fervidiore expressam perciperes; tibi esse debuisse

mos

pec-

pectus degener aut frigore adstrictum, nisi purissimo igne te ipsum accendi, saltem beneficum quoddam contagium ad te transire sensisses. O! multis illum occidisse flebilem, nemini flebiliorem, quam sibi: quoties acerbe quæsta est BERNSTORFFII tumulo asfidens Amicitia! quoties ereptum ingemuit! et quando elugebit cultoris, quo haud sanctiorem haud constantiorem habuit unquam, jacturam!

Agnoscitis, Auditores, in Viro, qui humanitatis velut simulacrum retulit, genuinum illius Religionis sectatorem, quæ tota benevolentiae et amoris disciplina est. Agnoscitis ex his velut lineamentis hominem Christianum, qui penitus imbiberat mentem caelestis, quam ore animoque profitebatur, doctrinae, eamque omnem velut in succum sanguinemque converterat. Religio enim sibi vindicat honorem, hanc illustrem se duce prodiisse virtutem, nec potuit talis virtus nisi tali tantaque magistra formari. Quæ tenerae adhuc menti manus fida ac follers injecerat religionis semina, insita naturæ bonitate tam altas radices egerant, ut qua aetate ob cupiditatum aestum

aestum exarescere solent, in ejus pectore irriguae inhaeserint. Quin in ipso aevi flore animum a quavis leviori cura ad hanc gravissimam traduxit, acuendi in se alendique sensus religiosi, ut is sensuum omnium acerrimus, ut caeterorum moderator foret. Hinc ut persuasionem eam, cui hominis Christiani ad altiora usque enitens virtus, tranquillitas spesque laetissima innitur, foveret, ut muniret, ut nova luce collustraret, omni opera ac studio enisus est; hujus salutaris scientiae incrementis nil ei acceptius; iis capiendis intenta occupatio fuit mansitque gratisima animi post labores suos et curas feriantis remissio. Unde tanta sententiarum his de rebus in Nostro firmitas, quantam in paucissimis reperias; eadem vero, quamvis protervae sentiendi licentiae graviter indignaretur, ab omni asperitate in eos immunis, quos nosset ingenuo ac verecundo veri indagandi, et ad vitae usus transferendi studio duci: quippe temperante nimium sensus religiosi calorem perspicua et certa, a qua ille ductus erat, scientia. Tanto vero se efficacior et potentior in mente componenda, et ultra terrenas

renas

renas angustias evehenda praebuit. In animum se adeo velut transfuderat Religio, ut ab hac nulla plane vitae pars sejuncta, ut ea omnis esset effigies sanctae intus habitantis doctrinae.

Age, Auditores, hanc excellentem naturam, tot dotum ac virtutum praesidio ad summa quaeque munia instructissimam, persequimini in vitae civilis stadio vires suas explicantem, et irrequieto meatu contendentem ad metam. Ut jugi se agitatione exercet! ut motu perpetuo gaudet! ut gesta gestis, merita meritis cumulat, et velut praeterita sint oblitterata, si quid remittat, nondum se bene meruisse putat, nisi pergat mereri! Quicquid alii vocant laborem, BERNSTORFFIO erat natura. Semper illi acer animus, semper praesens. Quicquid munerum ratio poscebat, id absque cunctatione aggrediendi, et, quo coeperat, ardore prosequendi aderat egregia alacritas, quam nec occupationum undique confluentium multitudo et moles, nec negotii se offerentis difficultas, nec ullius generis delinimentum poterant infringere. Officii voci, de horis collocandis pronuntianti, ne obloqui
qui-

quidem conabatur appetitio, si qua in recessu averſa deliteſceret, utpote quae illam cedere aut premi neſciam noſſet. Vim in ſuſcipiendis continuandisque laboribus invictam, et in diverſiſſimis curis, prout ſe obtrudebant, citra moroſitatem ac faſtidium ilico ſuſcipiendis verſandisque plane ſingularem, æquabat mentis perſpicacia, ſemotis involucris in rerum momenta penetrans, et in nodis expediendis aequè felix, ac in detegendis ſagax. Cauſam audiendo cauſam pervidebat. Nil tam perplexum, cui èvolvendo impar eſſet acumen; tam nil retruſum et abdicum, quod mentis acies non erueret; nil adeo arduum, quod officii ratio non perſuaderet, quod non tranſcenderet ingenii felicitas. Reſpondebat lucidæ rerum perceptarum intelligentiæ exponendi perſpicuitas. Qua celeritate ſibi mutuo animi vires, eadem iis ſermo et ſtilus inſerviebant. Uterque cuilibet argumento apprimè congruus, ſponte ſua fluens, in reponendo vivax, et ad perſuadendum potens; maſculus, gravis, nervoſus; ſine ſiccitate preſſus, ſine redundantia plenus; placens vel ſine cura placendi. Nil ei niſi ap-
tum

tum accommodatumque ad mentem manumque veniebat, quin fortuito meliora excidebant, quam alii pertinaci labore extundunt. Ad hanc incredibilem agendi facilitatem, in ipsa frontis serenitate conspicuam, qua, calido die exacto, in amicorum circulos prodire solebat, accedebat diligentissima diei dispensatio, temporis longioris ac vitae diutioris vicaria. Calculum cum horis suis subducendo cavebat, ne ulla absque fructu periret; animusque vicissim aut curam impendebat populo, aut otia sibi. De die in diem idem officiorum redeuntium ordo. Si negotiorum varietas faciebat discrimen, omnia fides et industria obeuntis aequabant. Et quid dicam de exquisita, qua florebat, civilis sapientiae scientia, cujus singulae partes, arctissimo nexu devinctae, compagem perfectam sistebant? Quid de profunda ingeniorum affectuumque humanorum cognitione, quae, dum pervios ei faciebat quoscunque animos, ipsum adversus quasvis subdolas artes et eruditam fraudem tectum septumque reddebat? Quid de oculata, quae lateri ejus perpetua comes adhaerebat, prudentia,

in

in hominibus rebusque tractandis consilii plena, ad casuum incerta et omnis generis occasiones parata, in rationibus inveniendis et subducendis prompta, in providendo cauta, in exequendo strenua? Quis, quam ille magno animo complexus est, praestantiam, in omnes vitae partes fusam, comprehendere orationis angustiis posset? Quot per lustra septem munera amplissima gesit; tot agros sollertissime cultos et laetissima segete tectos reliquit. Quot adeptus est honores, totidem meritis anteverterat, et, quovis dignitatis fastigio altior, mentis excelitate superavit. Quot habuit collegas; tot testes atque praecones devotae Regi ac patriae caritatis, fidei integerrimae, ingeniosae in utilitatibus publicis excogitandis afferendisque dexteritatis, generosi in veritate ac libertate tuenda ardoris, illius moderatae lenisque indolis, quae, quamdiu licet, molles aditus et remedia, asperis speretis, captat suadetque, constantiae tandem et firmitatis, quam nec studia nec odia, nullae illecebrae, nulli terrores, nulli fortunae volubilis et iniquae casus concutere, aut e sede solida dimovere valebant.

D

Quan-

Quantus vero his ipsis virtutibus illustrandis exercendaeque prudentiae campus aperiebatur, quum ei externarum Regni necessitudinum moderandarum cura, ad quam capesendam velut consilio divino factus erat, demandaretur. Suscipit provinciam, omnium consensu gravissimam, cujusvis difficultatis et molestiae imminentis gnarus, sed ad omnem superandam aequè paratus, ac a natura et arte instructus. Alta mente velut e specula contemplatur omnium circumquaque gentium regna; quid cujusque, quid imprimis suae intersit; quid singularum domini ament, quid earum rectores ambiant ac moliantur, id exploratum tenet. Adstat ei Ars Politica, ea vero fida Virtutis ministra, nil, quod virtutem dedeceat, suadens, nil, quod virtus improbet, confectans. Illa ei consilium in praeteritis emendandis, in praesentibus ordinandis, in anticipandis praeparandisque venturis. Acri visu rerum facies introspicit; per captiosa penetrat, ambigua argute conjectando enodat, ac nondum dubio coelo tempestatem surrecturam praesentit, et ne surgeret vel noceret, providet. Nostra ut otia et somnos defenderet, excubias pro regni salute tanta vigilantia agit, nil ut ejus aciem in omnes partes intentam effugere queat. Caeterum, nunquam sui absimilis, nil astutiae artes

mo-

moratur; insidias, si vel callidissimae struerentur, eludit, do-
 losis machinationibus pro muro objicit pectus, ac errore suo
 levat hos, qui Danicam fidem aestimabant ex sua. Ut irre-
 torto oculo unam patriae incolumitatem spectat, sic, quae
 ejus rationibus unice conducunt, consilia non titubante, non
 tremulo, sed composito, firmo et decoro gressu profequitur;
 nullam in Reipublicae administratione laudabiliorem esse con-
 stantiam ratus, quam quae sit fidei et justitiae confors, quae
 ubi vela obliquandi adsit necessitas, quamcunque tamen hone-
 statis labem caveat, ac, dum suo juri nil detrahi sinat, de
 alieno nil detractum velit. At magnitudinis animi et fortitu-
 dinis, quae, fiducia primae causae sublimis, velut de vertice
 montis tempestates subjectas despectat, quam nec impetus
 nec mora debilitat, quae nec se frangi, nec, quod magis est,
 se emolliri, nec cuniculis labefactari patitur; talis in Nostro
 fortitudinis documenta longe his, quae haec loquitur aetas,
 insigniora ex secretioribus scriniis in lucem protrahet dies, Vi-
 rumque cum inlytis antiquae constantiae exemplis comparan-
 dum posteris sistet. Artis Politicae adyta adire, si liceret, ho-
 minem meae conditionis haud decet, nec, si deceret, libet.
 Historia, haec severa male dominantium et prave consilian-
 tium

tium castigatrix, ubi ad seculi hujus declivis fraudes, violentias, rapinas, crimina horrescens, suafores ad imperiorum gubernacula sedentes lustraverit, et promerito elogio ornaverit hos, qui publicam juratamque fidem ac sancta gentium jura pendebant nihili, nisi quamdiu e re sua esse censerent; hos, qui, omni publici judicii reverentia et pudore excusso, sancire foedera, et sancita rumpere, ex aequo erant parati; hos, qui discordias maligne concitabant, concitatas, suscepta sequestri auctoritate, deponere insolenter jubebant; hos, qui, nulli nisi aviditatis legi obtemperantes, terrarum orbem vexatione et gemitibus replebant, ac vastationibus et cruore foedabant; illa, et veritatis seu oppressae, seu corruptae ultrix, et commendatrix virtutum celebrabit, suoque praeconio posteritati consecrabit memoriam ANDREAE PETRI BERNSTORFF, qui sagacitatem politicam ac probitatem religiosam fororio copulavit vinculo; qui inter summas rerum ac temporum difficultates artem istam ancipitem non modo sine virtutis dispendio, sed cum ejusdem incremento, cum insigni decore exercuit; qui in protegendis civium suorum juribus atque fortunis, et in tuenda Regni dignitate egregie fortis et animosus, nil tamen perfidi, nil in ullam gentem libidinosis, nil injuriosis in illam magnam hominum civitatem susce-

fufcepit; qui fecum concors pacisque auctori et arbitro devotus unice ad nationum concordiam, ad animos tumentes placandos, extinguenda odia, calamitates publicas avertendas sua cogitata, confilia, hortatus, fuafiones direxit.

Optimum hunc *Virum*, *Optimumque Civem*, qui mercedem virtutis aliam praeter illam, quam sibi ipfa parat, haud fpectaverat, vifum est Numini, jam his in terris exquisitiffimarum vitae jucunditatum copia tanta augere, ut, quae fparfa efficiunt beatos, collecta teneret. Innumeris Regni curis absque remiffione intento nil adhuc detraxerat aetas in vefperam inclinans; quivis annus mentis vires pulchrae maturitatis novo incremento adauxerat. Ea virtutis felicitas, ut nemini fere invifa, ut omnibus gratiofa exfaret; nemini gratiofior, quam PRINCIPALI, qui BERNSTORFFIUM; primarium curarum focium sibi afciscendo, *hunc* sibi diligendo amicum, in quo ejus fiducia et caritas tuto conquiefcere poffent, novo atque exoptatiffimo exemplo veritatem illam communivit, quamvis excellentem naturam ad fui fimilitudinem rapi. — Aderat de communi falute egregie promerendi tanta opportunitas, quantam optima in rempublicam voluntati fors raro providet. FRIDERICI animus, uni veritati apertus, recti bonique, fi quis alius, tenax, idemque utilitatis publicae aestimator fapiens, proce-
rum

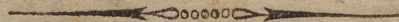
rum regni studia, civium cordatisimorum operae eodem, quo ipse, tendebant. Commune consilium, communis labor, communis fructus laboris. Hinc, quocunque oculos converteret, res nostras laetius increfcere vidit, dum aliorum in proclive labuntur, nec externis magis hostibus, quam malis intestinis vexantur. Vidit suis conatibus aequè successum, ac consiliis integritatem fidemque constituisse. Navim sibi creditam, cui turbines, saxa, fyrtes minitabantur, prospero, quem Deus dederat, cursu peracto in portum delatam vidit tuta statione teneri. Qui nil ad ostentationem, omnia ad conscientiam retulerat, et in hac maluerat, quam in fama, recte factorum fructum deponere, vidit gloriam ad se sponte venire, et modestam virtutem sequi ut umbram. Regiminis Danici justî, aequi, humani laudibus plausuque quoties Europa resonuit! Hoc, quod in BERNSTORFFIO venerabamur, rerum nostrarum praesidium ac decus quoties nobis inviderunt gentes superbae! quoties et ipsi terrarum orbis arbitri, urgente consilii inopia aut volubilitate fortunae, hoc petierunt illustre sapientiae et probitatis tribunal! — Vidit, quo quidem meritorum praemio optare et voto fingere suavius haud poterat is, qui studio et affectu Danus erat, vidit cives in amorem sui, quantus esse potest, maximum effusos, et communis in ipso colen-

colendo pietatis documenta collegit, non famæ non consuetudini, sed ex venerabundis et gratis præcordiis data. Intra privatos parietes vidit se generosa et florente sobole cinctum, quæ sollertis educationis curam sedulo, paternis votis respondendi, studio speque eximia remunerabat. Vidit, id quod ultimum fuit vitæ oblectamentum, vidit filiam, pectoris sui delicias, felicissimo Hymenæo jungi ei Viro, quocum perfecta voluntatum consensio virtutumque similitudo ipsum intime devinxerat, quem filii instar a se diligi, quoties amicis cum gaudio, quod vultu et oculis prodebat, fassus est! Sed idem ille dies, qui inter tot laetos ipsi lætissimus illuxerat, habuit mortis lento at cerba pede appropinquantis triste præsagium. — Refugit acerba retractare animus; refugit ab horæ illius recollectione, qua, fugientem videns vitam, se ad supremum certamen accingit, victoque circumstantium luctu, ore placidus, voce firmus, mandata, monita, exempla dispensat; qua, quum jam lingua haereret, ad Principem, ferali lecto adstantem, dextra porrecta ultima est tessera atque interpretis animi, in quo Regiæ domus et populi amor ultimus emoriatur. — Ex conspectu nostro discescit, sed in nostris pectoribus vivet; vivet in memoria; in ore hominum, in fama rerum, in aeternitate temporum vivet. Ex domo ac gente sua excescit; sed in filio

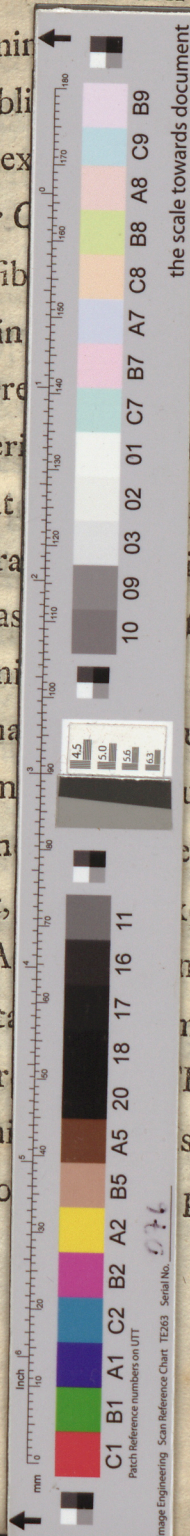

filio *Christiano* et in *Cajo* genero vivet! succedent in laudes, qui dudum in virtutes succedere ardent. Excesfit e Regis senatu; sed vivet in eo atque vigebit exemplum reipublicae cum sapientia et dignitate regendae, tutandae libertatis civilis et religiosae exemplum, exemplum fovendae omnis liberalis doctrinae: ingens illud prudentiae, fidei, humanitatis exemplum in hoc augustissimo confessu vivet atque vigebit perenne. Excesfit e terris; sed vivit sublimis! virtutis suam in his angustiis maturitatem assequutae exercendae, illustrandae, consummandae nactus theatrum, ultra quam terrena imbecillitas capit, splendidum! vastum! aeternum!

Have sancta Anima!

suscepit; qui secum concors pacisque auctori et arbitro devo-
 tus unice ad nationum concordiam, ad anir
 candos, extinguenda odia, calamitates publi
 cogitata, consilia, hortatus, suasiones direx
Optimum hunc Virum, Optimumque C
 dem virtutis aliam praeter illam, quam fib
 spectaverat, visum est Numini, jam his in
 marum vitae jucunditatum copia tanta augere
 efficiunt beatos, collecta teneret. Innumeri
 que remissione intento nil adhuc detraxerat
 inclinans; quivis annus mentis vires pulchra
 incremento adauxerat. Ea virtutis felicitas
 invisa, ut omnibus gratiosa exstaret; nemini
 PRINCIPI, qui BERNSTORFFIUM, prima
 cium sibi asciscendo, *hunc* sibi diligendo am
 fiducia et caritas tuto conquiescere possent, n
 tissimo exemplo veritatem illam communivit,
 tem naturam ad sui similitudinem rapi. — A
 salute egregie promerendi tanta opportunita
 mae in rempublicam voluntati fors raro pr
 RICHI animus, uni veritati apertus, recti boni
 tenax, idemque utilitatis publicae aestimato

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart, TE203 Serial No. 076